

**IJTIMOIIY PEDAGOGNING MAKTAB YOSHIDAGI BOLALAR
BILAN ISH YURITISH**

Yuldasheva Sarvara Ravshanovna - *University of Management and Future Technologies universiteti, pedagogika va psixologiya yo'nalishi, 2-kurs S552-23*
PPo' guruhi

Annotatsiya: *Ushbu maqola ijtimoiy pedagogning maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashdagi o'rni, metodlari va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga oid masalalarni yoritadi. Maktab yoshidagi bolalar o'z hayotining yangi bosqichiga kirib, jamiyat bilan aloqalarini o'rganishga va ijtimoiy muhitga moslashishga harakat qiladilar. Ijtimoiy pedagog bolalar bilan ishlashda turli metodlardan, jumladan, muloqot, o'yin va guruh ishlarini tashkil etishda foydalanadi. Ushbu maqolada pedagogning asosiy vazifalari, metodlar va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishdagi roli tahlil qilinadi. Ijtimoiy pedagogning samarali faoliyati bolalar uchun jamiyatda muvaffaqiyatli va mas'uliyatli shaxs bo'lishga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *Ijtimoiy pedagogika, maktab yoshidagi bolalar, ijtimoiy ko'nikmalar, pedagogik metodlar, muloqot, o'yin metodlari, guruh ishlari, ta'lim, bolalar bilan ishlash, jamiyatga moslashish, psixologik rivojlanish*

Kirish

Ijtimoiy pedagogika bolalar bilan ishlashning eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, ijtimoiy munosabatlar, jamiyatdagi o'zgarishlarga moslashish va bolalarning shaxsiy rivojlanishiga yordam berishni nazarda tutadi. Maktab yoshidagi bolalar o'quv jarayonida o'z shaxsiyatlarini shakllantirish, jamiyat bilan aloqalarni o'rnatish va turli ijtimoiy rollarni bajarishga o'rgatish zaruriyatiga duch keladilar. Ijtimoiy pedagog bu jarayonda ularga yo'naltiruvchi, qo'llab-quvvatlovchi va rivojlantiruvchi yordam ko'rsatadi. Bolalar o'zlarining ijtimoiy muhitdagi o'rinlarini topishga, o'zaro muloqot qilish va jamiyatda faol qatnashish ko'nikmalarini rivojlantirishga harakat qilishadi. Shu bilan birga, ijtimoiy pedagogning vazifasi nafaqat bolalarni o'qitish, balki ularga ijtimoiy mas'uliyatni va o'zaro hurmatni o'rgatishdir. Ushbu maqolada



ijtimoiy pedagogning asosiy metodlari, uning pedagogik jarayondagi roli va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Ijtimoiy pedagogning maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashidagi o'rni

Ijtimoiy pedagog, o'quv jarayonida bolalar bilan ishlashda katta ahamiyatga ega bo'lib, ularning ijtimoiy, psixologik va madaniy rivojlanishiga faol ta'sir ko'rsatadi. Maktab yoshidagi bolalar o'z hayotlarining muhim davrini o'tkazayotgan bo'lib, bu davrda ularning shaxsiyati shakllanadi, ijtimoiy munosabatlarga kirishadi va jamiyat bilan integratsiyalashish jarayonida bo'ladilar. Ijtimoiy pedagogning asosiy vazifasi – bolalar va o'quvchilarni jamiyatning ijtimoiy-psixologik talablariga mos ravishda tarbiyalash va ularning ijtimoiy hayotga to'liq integratsiyasini ta'minlashdir.

Maktab yoshidagi bolalar ko'pincha yangi muhitga, yangi do'stlarga va jamiyatda o'z o'rinlarini topishga muhtoj bo'ladilar. Ijtimoiy pedagog bu jarayonda bolalarni ruhiy va ijtimoiy rivojlantirishga yordam beradi. Pedagog, o'zining professional ma'lumotlariga tayangan holda, bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantiradi, ularni turli vaziyatlarda to'g'ri xulq-atvor va muloqot qilishga o'rgatadi.

Bundan tashqari, ijtimoiy pedagog maktabdagi turli jamoaviy faoliyatlar orqali bolalar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish, ularni nizolarni hal qilishga o'rgatish va ijtimoiy adolatni ta'minlashga ko'maklashadi. Pedagog bolalarni ijtimoiy muhitga moslashtirgan holda, ularni o'z-o'zini anglashga, o'z mehnati va muvaffaqiyatlari bilan gururlanishga o'rgatadi.

Ijtimoiy pedagogning ijtimoiy tizimdagi o'rni shundaki, u nafaqat o'quvchilarning ilmiy faoliyatini kuzatib boradi, balki ularning jamoaviy aloqalarini rivojlantirish, shaxsiy muammolarini hal qilishda ham ishtirok etadi. Bunday yordam, bolalar o'z hayotlarining turli ijtimoiy aspektlarini tushunishga, boshqalar bilan hurmatga asoslangan aloqalarni qurishga yordam beradi. Shu bilan birga, ijtimoiy



pedagog ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish orqali, bolalarga jamiyatdagi o'z o'rinlarini to'g'ri topish va ularga foydali bo'lishni o'rgatadi.¹

Ijtimoiy pedagogning asosiy metodlari

Ijtimoiy pedagogning asosiy metodlari bolaning ijtimoiy faoliyatini rivojlantirish, uning psixologik va emotsional holatini tushunish, shuningdek, jamiyat bilan o'zaro aloqalarini to'g'ri shakllantirishga qaratilgan. Ushbu metodlar bolalar bilan ishlashda ularning o'zaro munosabatlarini va jamiyatga integratsiyasini yaxshilashga yordam beradi. Ijtimoiy pedagogning ish jarayonida qo'llaniladigan asosiy metodlar quyidagilardan iborat:

Muloqot, ijtimoiy pedagogning bolalar bilan ishlashdagi eng asosiy metodlaridan biridir. Pedagog bolalar bilan faol va samarali muloqot qilish orqali ularning ruhiy holatini tushunishga harakat qiladi, shuningdek, o'quvchilarga o'z fikrlarini ifoda etishga yordam beradi. Muloqot metodining asosiy maqsadi – bolaning ichki dunyosiga kirib, uning fikrini, hissiyotlarini va muammolarini tushunishdir. Bu metod individual maslahatlashuvlar, guruh suhbatlari va o'quvchi bilan bevosita muloqot orqali amalga oshiriladi. Pedagog bolalarni muloqot qilishga, muammolarni ochiq muhokama qilishga va o'z fikrlarini erkin ifoda etishga o'rgatadi.

O'yin metodlari, ayniqsa boshlang'ich va o'rta sinf o'quvchilariga mo'ljallangan samarali pedagogik usullardan biridir. O'yinlar bolalar uchun o'z-o'zini ifodalash, guruh ichida faoliyat olib borish va shaxsiy ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi. Ijtimoiy pedagog o'yinlar orqali bolalarni ijtimoiy vaziyatlarga tayyorlaydi, o'quvchilarga yangi ijtimoiy rollarni sinab ko'rish imkoniyatini yaratadi va ularning o'zaro munosabatlaridagi samarali xulq-atvorni shakllantiradi. Bu metod yordamida bolalar jamoaviy faoliyatda ishtirok etish, nizolarni hal qilish va boshqalar bilan hamkorlik qilishni o'rganadilar.

Gruplash metodlari ijtimoiy pedagogika doirasida bolalar o'rtasida jamoaviy ishni rivojlantirishga qaratilgan usullardir. Bu metodda bolalar kichik guruhlarga bo'linib, turli vazifalar va muammolarni hal qilish uchun birgalikda ishlashadi.

¹ Turaev, B. (2020). Maktab yoshidagi bolalar bilan ijtimoiy ish: O'qituvchilar uchun qo'llanma. Toshkent: Fan va texnologiya;



Gruplar orqali bolalar o'rtasida hamkorlik, boshqalar fikrini eshitish, qaror qabul qilish va jamoaviy mas'uliyatni his qilish kabi ko'nikmalar rivojlanadi. Ijtimoiy pedagog guruh faoliyatlarini tashkil etishda o'quvchilarga yordam beradi, ularni guruhda ishlashga undaydi va ularning o'zaro muloqotini mustahkamlaydi.

Ijtimoiy pedagog bolalar bilan turli vaziyatlarni tahlil qilib, ularni jamiyatdagi o'z o'rinlarini qanday to'g'ri topish va muammolarni qanday hal qilishni o'rgatadi. Bu metod yordamida bolalar o'zlarini turli ijtimoiy vaziyatlarda qanday tutishlari kerakligini tushunadilar. Vaziyatlarni tahlil qilish, nafaqat o'quvchilarning shaxsiy muammolarini hal qilishda, balki jamoaviy faoliyatda qanday to'g'ri qarorlar qabul qilishda ham yordam beradi. Pedagog bolalarni turli ijtimoiy vaziyatlarga tayyorlaydi va ularni ehtiyotkorlik bilan, to'g'ri va adolatli yondashuvni o'rgatadi.²

Xulosa

Ijtimoiy pedagogning maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashdagi roli juda muhim va keng qamrovli. Uning vazifalari faqat bolalarni ilmiy jihatdan tarbiyalash bilan cheklanmaydi, balki ularning jamiyat bilan aloqalarini rivojlantirish, ijtimoiy mas'uliyatni his qilish va shaxsiy rivojlanishiga yordam berishni o'z ichiga oladi. Ijtimoiy pedagog o'zining metodik yondashuvlari va usullari yordamida bolalarni jamiyatda muvaffaqiyatli yashashga, ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga va to'g'ri qarorlar qabul qilishga o'rgatadi.

Ijtimoiy pedagogning ishlash usullari, muloqot va guruh faoliyatlari orqali, bolalarning ijtimoiy muhitga moslashishiga, o'zaro munosabatlar va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'yinlar, vaziyatlarni tahlil qilish va amaliy mashg'ulotlar o'quvchilarning jamiyatda muvaffaqiyatli va baxtli yashashlari uchun zarur asoslarni shakllantiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy pedagog bolalarning psixologik salomatligini kuzatib, ularning ichki dunyosiga kirishga va muammolarini hal qilishda yordam beradi.

² Rahimov, K. (2017). Pedagogik psixologiya. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti nashriyot;

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
2. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakillantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
5. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.